

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 5 februari 2009

MEDITATIE

Het nut van de tegenwind

*Terwijl de Heere Jezus alleen was achtergebleven, waren Zijn discipelen in het schip op het meer van Gennésareth in een zware storm. Het is bekend dat daar deze stormen ineens de varenslui kunnen overval-
len.*

Zogenaamde valwinden over de bergen rondom dat meer. Bevonden zij zich zomaar op het water? We moeten altijd maar bij al ons reizen en trekken onszelf afvragen: ben ik hier of daar met een doel, is mijn gaan en staan verantwoord? Het was om zo te spreken voor de discipelen geen plezierreisje, het was niet hun eigen weg, integendeel, duidelijk staat er in vers 22: "En terstond dwong Jezus Zijn discipelen in het schip te gaan en voor Hem af te varen naar de andere zijde, terwijl Hij de scharen van Zich zou laten".

Het mag onze aandacht niet ontgaan dat wat betreft dit "de schare van Zich laten", zij Hem dit hadden voorgesteld in vers 15, voordat het wonder van de vermenigvuldiging der broden plaatsvond. Doch in plaats van dat dit

En het schip was nu midden in de zee, zijnde in nood van de baren; want de wind was hun tegen.

Mattheüs 14 : 24

toen gebeurde, moesten zij hen te eten geven, wat hun onmacht en Zijn almacht aan het licht bracht.

Nu, nadat allen verzadigd zijn geworden en er nog over is, dwingt Hij hen, te weten niet de schare, maar Zijn discipelen van Hem te gaan. En dan niet in hun bijzijn, maar in hun afwezigheid, zal Hij de schare die nu niet meer hongert, doch door Hem verzadigd is geworden, van Zich laten. Wanneer dat heeft plaatsgevonden zoekt Hij de eenzaamheid op, de berg, om daar te bidden. De nacht gaat komen. Hij werkte zolang het dag was, nu komt het bidden.

Ziet u het alles voor u, geliefde lezer? Op de dag het grote wonder dat vijfduizend mannen, zonder de vrouwen en de kinderen, die er dus nog bijkomen, want ook zij moesten eten, dat

zij allen door de vermenigvuldiging van slechts vijf broden en twee vissen verzadigd waren geworden en er nog overbleef. Dan, het wordt avond. Hij zoekt Zelf de eenzaamheid om te bidden en Zijn discipelen gaan op zee, door Hem daartoe gedwongen. Zij moesten voor Hem afvaren naar de andere zijde, het meer oversteken dus. En dan komt de wind. En de nacht. Zijn Kerk in dat schip en Hij is afwezig en dat onder zulke omstandigheden.

We vragen wel eens aan elkaar: waar ga jij naar de kerk en we zijn daar ook meestal benieuwd naar. Waar kerkt u, zo luidt het dan. Welnu, hier hebt u de ware Kerk, een klein groepje mensen bij elkaar in een klein vaartuig op een gevaarlijk meer, waar ineens stormen opkomen, weg rust en kalmte. Waar onder hen ook nog een Judas is. Die ging overal mee naar toe, hij was overal bij. En Christus afwezig. Het schijnt dat de Heere er niet van afweet.

En dan staat er: midden op zee, dus voorlopig niet de luwte van een haven of een andere natuurlijke beschutting, neen, midden op zee. God spaart Zijn Kerk niet. Zijnde in nood van de baren, zo lezen we. Het heeft overeenkomst met een psalm van David: daar Uw golven daar Uw baren, mijn benauwde ziel vervaren. We lezen niet in Gods Woord dat David dit meer ooit bevaren heeft, maar hij kende de storm waar nu de discipelen zich in bevinden.

Wat is het noodzakelijk in ons aller leven om te weten wat geestelijke storm en tegenwind betekent.

Het schip zijnde in nood van de baren, dat wordt zinken en verdrinken. Welke nood is dat voor Gods kerk op aarde? De nood dat alles gewoon wordt, dat er geen wonderen meer behoeven te gebeuren en als er moeilijkheden komen, we het zelf kunnen oplossen. Het behaagt de Heere echter Zijn ware volk steeds verder in te leiden in hun steile en diepe afhankelijkheid van Hem, de levende God, Die wonderen doet. De nood van een verstandsgodsdienst, waarin geen

Inhoud

87e jaargang

Nr. 19

- 1 Meditatie: Het nut van de tegenwind
- 2 Waar blijft de dominee? (4)
- 4 Een stem uit het verleden
- 5 Serie beroemde boeken (11):
Meer dan overwinnaars
- 6 De avondschemering van het leven (2)
- 7 Evangelisch (24)
- 9 Boekennieuws
- 12 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 13 Kerkdiensten

echte onwetendheid zich voordoet. Eerst had Christus hen verlegen doen staan, de discipelen, door te zeggen: geeft gij hun te eten, wat hun ten enenmale onmogelijk was. Zij kozen toen voor het heenzenden van de schare. Ziet u het redeneren daarin? En Hij zendt ze heen, echter niet vóór maar ná het wonder. En terwijl Hij dat doet, komen zij erachter wat het is zonder Hem in de storm, een weg waar Hij hen in dwong.

Opnieuw grote verlegenheid, doch het maakt plaats voor opnieuw een wonder. Wat moeten zij beginnen tegen de majesteit van Hem, Die straks op het water wandelt en de wind en de zee gebiedt? Wat moeten ze nu denken? Is God vóór hen of tegen hen? Hoevelen die dat in nood toch nog vast kunnen houden, dat de Heere van hen afweet. Maar is het dan wel nood? Want de wind was hun tegen. Zichzelf tegen hebben, uw geliefde kinderen tegen hebben. Job had zijn vrouw tegen, zijn vrienden tegen. In die storm moet geleerd worden waar onze diepe val in Adam ons heeft gebracht, wat de zonde is, in ons en rondom ons.

Zij hebben daar de dood voor ogen. De duivel is aan boord. Straks zullen zij, bij de komst van Hem, hun Heere en Meester, schreeuwen van angst en ontzetting. Zo zal de vrees overheersen dat zij dan, in plaats van aan hun Behouder te denken, een spooksel menen te zien.

We hebben wel eens gehoord van

zeer ervaren zeelieden, dat zij zich in een grote storm op zee vóórnamen dat, als zij het zouden overleven, zij nooit meer zouden gaan varen. O, geliefde lezer, denk niet te gering over de strijd van Gods strijdende Kerk. Over strijd spreken of zich er in bevinden is zo onderscheiden. Doch we plaatsten hierboven: het nut van de tegenwind. En waarom? Omdat het ons af doet zien van onszelf, daar waar wij het niet meer weten en de nood op het hoogst is, daar is de redding nabij.

Voor al diegenen, die nu van Godswege een plaats hebben gekregen in dat

schip, niet die er zelf ingeklommen zijn, maar voor al die mensen die door Hem gedwongen werden om in dat schip te gaan, o eeuwig wonder van Gods souverain welbehagen, daar is Hij nu voor achtergebleven op de berg. En waartoe? Om vanaf die plaats in het eenzame al hun noden, moeiten en lasten de Vader voor te dragen. Daar is Hij nu Voorbidder voor, voor die bevreesde zielen, die daar de dood voor ogen hebben. En hoe krachtig is dan toch Zijn voorbede, o volk, vertrouw op Hem, Zijn hulp zal blijken.

Ridderkerk,

ds. G.M. de Leeuw

Waar blijft de dominee?

'Een aardige man, die dominee van ons. Hij kan zomaar onverwacht voor de deur staan om even een praatje te maken. Dan gaat het vaak ook maar over de alledaagse dingen. Hij is zo gewoon, je hebt niet het gevoel dat hij boven je staat'. Terwijl de ene predikant verweten wordt dat hij geen herder is omdat hij zo weinig op bezoek komt, is de ander erg gezien omdat hij veel bij gemeenteleden te vinden is. Maar krijgt het herder-

schap goed gestalte met het veelvuldig afleggen van gezellige bezoeken? Wanneer hij hijgt langs de huizen? Wanneer hij rijkelijk wordt voorzien van koffie en koek?

De dominee is zo gewoon. Hij komt geregeld langs om even een praatje te maken. Dat de dominee 'zo gewoon' is, is mooi meegenomen. Hoewel, het zou eens anders moeten zijn. Predikanten zijn ook maar mensen, gewo-

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@klikSAFE.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1,
2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@klikSAFE.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@klikSAFE.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties
uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Administratie van De Saambinder:

(m.u.v. abonnementenadministratie):
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,

tel. 070-3514465,
Postbankno. 256686 t.n.v. Admin. van
De Saambinder.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av,
N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

ne mensen. Bij henzelf is niets bijzonders te vinden.

Dominees die gewichtig doen, moeten nog maar eens nalezen wat Brakel schrijft. De eerste ondeugd waar hij predikanten voor waarschuwt, is 'gemaaktheid'. Hij zegt dan: 'Men wil mede deftig schijnen, schoon men het niet is; men heeft mede gaarne met den vinger gewezen te worden; dat is hij. Dies maakt men zich in alles gemaakt, men zet zijn hoed daarnaar, men steekt zijn hoofd op, men heeft een belachelijke tred. Foei! Die belachelijke gemaaktheid'.

Een dominee moet dus maar heel gewoon (blijven) doen. Tegelijk waarschuwt de schrijver van de Redelijke Godsdienst voor een ander uiterste: 'verachtelijke kindsheid in woorden en gedrag'. Brakels advies is dat een predikant moet staan naar 'een vriendelijke deftigheid, opdat zijn schapen noch schuw van hem zijn, noch hem verachten'. Predikanten doen er daarom goed aan zich zonder verwaandheid of arrogantie te gedragen. Ootmoed en besef van de waardigheid van het ambt horen bij elkaar.

Toen de jonge ds. Hakkenberg bij zijn godvrezende moeder afscheid ging nemen om met vakantie te gaan, zei ze alleen maar: 'Dick, zul je je ambt hoog houden'. Meer niet. Wijs, niet-waar?

Predikanten dienen te beseffen dragers te zijn van een ambt. De populaire jongen uithangen, geeft dus ook geen pas. Zoals een agent in uniform op straat gezag moet uitstralen, zo dient een predikant binnen zijn gemeente zich bewust te zijn dat hij werkt in dienst van zijn grote Zender. In alles zal in de leerjongen van Christus moeten blijken wat de Meester zegt en schenkt: '...en leer van Mij dat ik zachtmoedig ben en nederig van hart...' De belofte van de rust der ziel wordt er zelfs bij toegezegd.

Tucht is opvoeding

Als herder en leraar moet de predikant zijn gemeente leiden door de prediking van het Woord en de bediening van sacramenten. Maar volgens het bevestigingsformulier heeft hij tenslotte ook tot taak het opzicht te houden over zijn leden. Dat doet hij samen met de ouderlingen die de regering over de gemeente moeten voeren.

Het formulier spreekt in dit verband van: 'ten laatste is het werk van de dienaars des Woords, de gemeente Gods in goede orde en tucht te houden.' Dat betekent niet alleen maar maat-

regelen nemen als iemand zich komt te ontgaan. Tucht begint met onderwijzen. Want het woord *tucht* houdt verband met het Duitse woord 'Zucht', wat zoveel betekent als opvoeding. Met liefdekoorden proberen te trekken. Iedere ouder weet dat dit in de praktijk inhoudt: vasthouden aan de duidelijke lijn voor het hele gezin en tegelijk oog hebben voor ieder kind afzonderlijk.

Duidelijkheid is nodig in het onderwijs met betrekking tot de grenzen die God trekt in Zijn wet en Woord aangaande goed en kwaad. Maar ook de herderlijke intentie om te behouden, om terug te trekken bij grensoverschrijdende opvattingen en levenspraktijken. Dat geldt ook de tucht of de opvoeding van gemeenteleden. Daarom moet een predikant zijn leden *kennen*, en in het bijzonder op de hoogte zijn van hun staat voor de eeuwigheid, hun innerlijke toestand. De Spreukendichter geeft in dat opzicht een belangwekkende raad: 'Zijt naarstig om het aangezicht uwer schapen te kennen, zet uw hart op de kudden (Spr 27:23)'.

Kennen wil hier zoveel zeggen als doorgronden, peilen wat er op de bodem van het hart leeft. En de raad 'zet uw hart op de kudden' wil zeggen: geef er goede acht op, besteedt er dus veel aandacht aan. Laat duidelijk zijn, dat we met de liefde van ons hart in het wel en wee ons aan hen verbonden weten.

Zoals een agent in uniform op straat gezag moet uitstralen, zo dient een predikant binnen zijn gemeente zich bewust te zijn dat hij werkt in dienst van zijn grote Zender.

Zielszorg

Pastorale bezoeken van een predikant zullen dus altijd primair gericht moeten zijn op het *geestelijke* welzijn van de leden. Ten diepste moet het steeds over de vraag gaan: 'van waar komt gij en waar zult gij heen gaan?' Ambtelijk bezoek moet altijd staan in eeuwigheidslicht. Aangrijpend ernstig. De zielen zullen van onze hand geëist worden, als dit ontbreekt.

Als predikant of ouderling zomaar een gezellig bezoek brengen zonder dat er over de zielenoden gesproken wordt, is dat geen pastoraal bezoek. Een predikant die daar zijn tijd mee vult, kan wel heel gezien zijn bij zijn gemeenteleden, maar vervult niet zijn toebe-

trouwde taak als *zieleherder*.

De lutherse theoloog Claus Harms (1778-1855) schreef in zijn driedelig standaardwerk 'Pastoraltheologie' dat een predikant 'niet van de morgen tot de avond moet rondlopen in de gemeente met gebabbel hier en geteut daar. Dat is geen herderlijke zorg maar het vermorsen van de tijd'. Iedere ambtsdrager weet hoe moeilijk het soms is om met gemeenteleden te spreken over *geestelijke* zaken. Het is vaak zoeken naar woorden, naar een goed aanknopingspunt. Sommige broeders nemen een lange aanloop door eerst omstandig te informeren naar allerlei zaken om dan tegen het einde van het bezoek te komen tot de dingen waar het eigenlijk om gaat. Of is dan de tijd inmiddels verstreken?

Zonder dat het natuurlijke en dagelijkse onverschillig mag zijn, tóch gaat het om: 'Waar zult gij heengaan?' Misschien is het de laatste keer dat je elkaar ontmoet. Wat een kostbare bezoektijd kan zo verloren gaan.

Natuurlijk is het van belang om iets te weten van de stoffelijke situatie van gemeenteleden. Maar uiteindelijk zijn aan de zorg van een predikant (maar ook van een ouderling) *zielen* toebetrouwd. Brakel is in dat opzicht heel duidelijk: 'men moet maar terstond tot de zaak komen'. Wat deze zaak is, hoef ik u toch niet te zeggen. De zaak van *uw* enige troost in leven en sterven.

Kennismakingsbezoeken

Wanneer een predikant de herderstaf in de gemeente heeft opgenomen, is het goed dat hij probeert alle leden eenmaal te bezoeken om hen te leren kennen. Ik weet, dit is door de grootte van de gemeente niet altijd mogelijk. Voor de ene broeder is dat gemakkelijker dan voor de andere. De omvang van de gemeente speelt daar een belangrijke rol in. In een kleine gemeente is meer mogelijk dan in een grote gemeente. Toch is de waarde van deze kennismakingsbezoeken niet te onderschatten.

Het is verstandig bij de kennismakingsronde te beginnen met de ouderen. Vaak lijden zij onder de eenzaamheid; sommigen kunnen niet meer naar de kerk. Zeker voor hen is de kennismaking met de nieuwe predikant een belangrijk moment. Bovendien: ouderen neigen naar het graf. Het is zeker ook in hun geval van belang dat de herder weet hoe het met deze schapen is.

Een kennismakingsbezoek bij ouderen afleggen omdat ze jarig zijn

(geweest) kan een methode zijn, maar schept wel verwachtingen. Zou de dominee volgend jaar weer komen? Zo kan de agenda ongewild en onbedoeld dichtslibben. Daarom moeten we leren onze aandacht te verdelen over de gehele gemeente. Ook jongeren vragen in deze tijd pastorale aandacht. Denk eens aan de huwelijks catechese, wat echt tot het ambt van de onderwijzing behoort. Natuurlijk zijn er behalve kennismakingsbezoeken ook allerlei andere gelegenheden om gemeenteleden te bezoeken: geboorten, jubilea, rouw, ziekten. Op zulke momenten kijken mensen uit naar de komst van de dominee. Het is goed als een predikant bij zulke gelegenheden meeleeft. Maar binnen zijn beperkingen. Want ook daarbij geldt dat het nodig is maat te houden.

Zieken(huis)bezoek heeft niet uitsluitend door de dominee gedaan te worden. Het bezoek van een ouderling of diaken is toch niet minder, maar kan soms nog rijker gezegend worden dan dat van de dominee. Dit vraagt van een kerkenraad en van een gemeente soms wat bijstelling van hun verwachtingspatroon met betrekking tot de predikant in deze tijd.

Crisissituaties

Onmiskienbaar zijn er ook crisissituaties waarin het nodig is dat de predikant de eerstverantwoordelijke is en er ook daadwerkelijk *is*. Dan zal en – als het goed is – wil hij aanwezig zijn. Maar ook daarbij moet het uiteindelijk gaan om het *geestelijke* heil. Een dominee is geen maatschappelijk werkende, geen psycholoog, geen mediator en geen gezelschapsheer bij allerlei gelegenheden. Zijn taak is leden te troosten en te onderwijzen vanuit het Woord en met hen te bidden om een uitweg. Dichtbij de mensen staan met het Woord en in gebed. Als zijn hart bij zijn schapen ligt dan zal hij niets anders willen. Maar, binnen de grenzen van het dienaar van het Woord zijn.

Wanneer een predikant zich al te zeer inlaat met allerlei persoonlijke en gezinsproblemen, kan hij terecht komen op een terrein waarbij specifieke deskundigheid vereist is. Die mist hij meestal. Dan is het goed hulp in te roepen van mensen die gewend zijn om in dergelijke omstandigheden te begeleiden.

Kerkenraden hebben daarbij ook de taak acht te hebben op de taakbelasting van hun predikant. Soms door

het geregeld bezoek van mensen of gezinnen in problemen van hem over te nemen, soms door de predikant liefdevol en duidelijk af te remmen. Vaak worden lastige problemen bij de dominee neergelegd, terwijl deze evengoed of soms beter door een ouderling kunnen worden opgepakt. Een dominee *kan* dus niet alles, maar *heeft* ook niet alles te doen. Een dominee is ook maar een mens. Dat weet u toch wel?

Gaarne getrouw

In vier artikelen hebben we over de taak van de predikant in deze tijd wat hardop met u nagedacht. Zonder uiteraard volledig te zijn. Wat wordt er veel van een predikant *gevraagd*. Vaak wordt er nog meer van hem *verwacht*.

Dit is niet bedoeld om medelijden te wekken, want dat heeft hij helemaal

niet nodig. De Heere zorgt goed voor Zijn eigen knechten. Wel vragen we uw medeleven. Vooral op uw knieën. Misschien mogen we daarom nog een belangrijke vraag bij u neerleggen: Zijn er nog Aärons en Hurs in de gemeenten, die in het verborgen zuchten voor de in zichzelf ook zo onbekwame leraars? 'Gaarne getrouw' worden ze wel genoemd, maar zo voelen ze zich echt niet. Vandaar het noodzakelijke gebed, of God ze getrouw en bekwaam wil maken. De bediening des Woords is immers naar de woorden van onze vaders bij de bevestiging een heerlijk, noodzakelijk, blijvend en gezegend werk 'Deze dingen doende, zult gij én uzelf behouden én die u horen (formulier ddW)'.
Klaaswaal, ds. G.J. van Aalst

Een stem uit het verleden

Alzo zal Mijn woord, dat uit Mijn mond uitgaat, ook zijn, het zal niet ledig tot Mij wederkeren; maar het zal doen, hetgeen Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Ik het zend.

Jesaja 55:11

Tot aan het eind der tijden zullen hier en daar mensen gevonden worden, die een afgezonderd leven hebben. Mensen, die gebonden zijn door hun consciëntie. Mensen, die uit kracht van hun opvoeding zich zullen onthouden van de uitspattingen der zonden. Die met de zonen van Rechab in Jeremia 35 getrouw blijven in het gehoorzamen van wat een vader en moeder hun heeft voorgehouden.

Over zo'n voorbeeldige wandel wil de Heere uitwendig Zijn zegen gebieden. Over het algemeen wordt over de consciëntie en over de opvoeding heen gestapt. Men trekt zo gemakkelijk een juk aan met de ongelovigen en vergezelschap zich met de wereld. De grenzen worden meer en meer uitgewist, maar daardoor wordt ook Gods Geest uitgeblust, zodat in de zichtbare kerk zeer weinig van de werkingen van Gods Geest wordt waargenomen. Over het algemeen zijn de ogen ervoor gesloten; er is geen stem of opmerking meer. Daarom is het zo'n wonder, dat hier en daar nog een zuchter gevonden wordt aan de troon van Gods genade. Gods werk zal nooit geheel en al stilstaan. De twistingen van Gods Geest zullen doorgaan in de toebrengring der uitverkorenen, maar ook in de bevestiging van het werk der Goddelijke genade, al schijnt het zich in onze dagen maar te beperken tot enkelingen, zover als wij het waar nemen.

Het is zo donker in Gods kerk, dat wij soms moeten zeggen: Heere, wij zien onze tekenen niet meer. Wat schijnt het een ploegen op de rotsen en een zaaien onder de doornen.

Toch zegt de Heere in Zijn Woord: 'Alzo zal Mijn woord, dat uit Mijn mond uitgaat, ook zijn, het zal niet ledig tot Mij wederkeren; maar het zal doen, hetgeen Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Ik het zend.'

Meer dan overwinnaars

ds. G.H. Kersten

In het boek "Meer dan overwinnaars" mediteert ds. G. H. Kersten over Hebreëën 11. Niet alleen over de daar genoemde personen. Hij behandelt het hele hoofdstuk. Het hoofdonderwerp is het geloof en het leven door het geloof.

De meditatie is uitleggend van aard. Niet zo dat er heel veel aandacht is voor geschiedenis van die tijd, oudheidkunde, aardrijkskunde, leefwijze van de mensen toen. In dat opzicht zijn het sobere meditatie. Wel plaatst de schrijver de personen duidelijk in hun tijd. En dan gaat het hem om de lering, vooral om de geestelijke lessen. Steeds gaat het over het leven des geloofs. Treffend zijn soms zijn korte opmerkingen. Zoals over "Welken door het geloof de kracht des vuurs hebben uitgeblust": Het vuur werd niet uitgeblust; daartoe zou water nodig zijn. Maar de kracht van het vuur werd uitgeblust. En dat is het werk des geloofs. Een voorbeeld van zijn eigen stijl: bondig en krachtig.

Ds. Kersten kende zijn tijd. Hij richt zich ook steeds tot de jeugd. Hij geeft er blijk van te weten wat er op de middelbare scholen gaande is. Aan opvattingen, ongelooftheorieën en 'verlicht' geloof. Ook toont hij te weten van de werkelijkheid die de mensen op de werkvloer dagelijks meemaken. De titel is kennelijk ontleend aan Romeinen 8:37: "Meer dan overwinnaars". Dat zijn Gods kinderen. Alleen door Hem. En dat in de weg van het ware geloof. Dat leert Hebreëën 11. Door het geloof; dat zet ds. Kersten dan ook centraal in dit boek. Door het geloof dat de Heere werkt; dat op Zijn spreken, toezegging, belofte betrouwen leert. Dat haalt de schrijver naar voren in het leven van Abraham en Mozes; over hen wordt breedvoerig geschreven. In het leven van Henoch en Noach, van Sara en Izak, van Rachab en Barak, enzovoort. Steeds wordt benadrukt: door het geloof. Afgebracht van alle eigen en andere verwachtingen en mogelijkheden.

In de meditatie blijkt de grote ernst van de schrijver omtrent de zielen van de lezers. Telkens is er aandacht voor onbekeerden. Een opwekking aan hun adres ontbreekt niet. Indringend en veelvuldig wordt gewaarschuwd voor werelds leven en denken. En niet minder voor oppervlakkige godsdienst met een geloof dat geen vrucht van het werk des Geestes is. Inlijving in Christus is noodzakelijk. Onmisbaar is van nieuws geboren te worden. Dat hebben we te onderzoeken, zo wordt telkens benadrukt.

Ook waarschuwt ds. Kersten bij herhaling voor het bespreken van bevindingen, terwijl er geen uitgangen naar Christus zijn. "Maar als dan ook onze ziel geen behoefte aan Christus heeft, werpt dan al uw bevindingen weg; zij zijn slechts misleidingen, voortgekomen uit een benauwde consciëntie; zij missen het stempel van Gods werk te zijn" (blz. 96).

"Tekort zullen zijn uw tranen, uw gemoedsbewegingen, uw toestandes; tekort in een woord zal alles zijn wat buiten Christus is om u voor God te bedekken" (blz. 151).

Eerlijk en afsnijdend is Kerstens benadering. Hij weet daarbij ook van een geloof (vandaag heel actueel) dat de wezenskenmerken van het ware geloof mist. Tegelijk houdt hij in het centrum: Christus en het ware geloof. Niet zo dat hij het begin zou leggen bij de geloofskennis van Christus of geen toeleidende weg tot Christus zou leren. Wel benadrukt hij steeds dat het naar Christus toe moet en naar de beloften Gods. Want daarin en daaruit moet de Kerk leren leven. Immers: "Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen". Alles is genade; vanaf het prilleste begin. Ook veroetmoediging is vrucht van genade. Ontgronding is voortdurend nodig. Opdat de oefening van het geloof zal zijn: "ons onvoorwaardelijk op de

Levensloop

Ds. G. H. Kersten leefde van 1882 tot 1948. Zijn boek "Meer dan overwinnaars" stond aanvankelijk als een artikelenserie in De Saambinder. De eerste aflevering verscheen op 28 april 1927, de laatste in de uitgave van 13 juni 1929. In het boek wordt dit niet vermeld. Het kan wel opgemaakt worden uit de meditatie over Jeftha – dat is de 33^e van de in totaal 40 overdenkingen. Want op bladzijde 201 wordt gemeld dat het op 23 januari 350 jaar geleden zal zijn dat de Unie van Utrecht (1579) tot stand kwam.

Hierin zien we een kenmerkende trek van het boek. We mogen wel zeggen: van heel de arbeid van ds. Kersten. Voluit betrokken op de samenleving, op de geschiedenis, op de werkelijkheid van het leven waarin wij met onze jongeren staan. De binnen de Gereformeerde Gemeenten leidinggevende predikant was immers ook lid van de Tweede Kamer, voorzitter van de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs en betrokken bij het toenmalige dagblad De Banier. Voor de meditatie van "Meer dan overwinnaars" heeft ds. Kersten volgens meerdere verwijzingen de verklaring van de Engelse theoloog John Owen als bron gebruikt.

Het boek werd in 1952 voor het eerst uitgegeven. Ds. J. W. Kersten (1915–1960) schrijft een kort voorwoord bij de eerste druk. Hierin beveelt de jonge Kersten het boek van zijn vader kort en krachtig van harte aan. Juist "vanwege de rijke geestelijk inhoud en leringen".

Heere en Zijn Woord werpen en Hem volgen”.

Overigens wil deze benadering, die sterk aanwezig is, niet zeggen dat ds. Kersten geen oog zou hebben voor kleinen in de genade. Hij zoekt het kleinste werk Gods aan te moedigen. "Nee, ik zeg dat niet om het bekommerde volk hard te handelen; ik weet er zijn er die hun aandeel aan Christus niet kunnen opmaken en vrezen om te komen en die zekerlijk zullen behouden worden. Ik weet het, wat hun zielestrijd is; hun hopen en vrezen. Meer: God weet het. Maar juist zij beamen zo geheel de noodzakelijkheid om in Christus geborgen te

worden; zij kunnen niet minder. Meer en meer worden zij er aan ontdekt, dat al hetgeen waarbij zij weleer leefden geen grond kan zijn om op te gaan in het recht des Heeren. Een ding slechts is hun nodig! Dat zij in de arke ingaan. Zo menigmaal mochten zij een oog op Christus slaan en in Hem alles ter zaligheid aanschouwen. Wanneer, o wanneer zal Hij zeggen: "Ik ben uw heil?" Maar kan Hij dan Zijn werk verlaten? Hopende zielen, zoudt ge niet door het geloof u verlaten op Zijn Woord?" (blz. 65).

Krimpen aan den IJssel, ds. P. Mulder

2

De avondschemering van het leven

"En weet dit, dat in de laatste dagen ontstaan zullen zware tijden" (2 Timotheus 3:1). Paulus schrijft in de laatste brief aan Timotheüs over de avondschemering van zijn leven. "En ook allen die godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden" (2 Timotheus 3:12).

De satan spant zijn laatste krachten in. De golven van revolutie en afkeer spoelen over het overblijfsel naar de verkiezing van Gods genade. De plaats van Gods gemeente is naar het Woord van de verheerlijkte Koning in de woestijn. "En de vrouw vluchtte in de woestijn, alwaar zij een plaats had, haar van God bereid, opdat zij haar aldaar zouden voeden duizend tweehonderd zestig dagen" (Openbaring 12:6).

Hoe ervaart Paulus in de avondschemering van deze wereld zijn plaats? "In mijn eerste verantwoording is niemand bij mij geweest, maar zij hebben mij allen verlaten. Het worde hun niet toegerekend" (2 Timotheus 4:16). Hoe ziet hij de ontwikkeling in de zichtbare kerk? "Want er zal een tijd zijn wanneer zij de gezonde leer niet zullen verdragen; maar kittelachtig zijnde van gehoor, zullen zij zichzelf leraars opgaderen naar hun eigen begeerlijkheden" (2 Timotheus 4:3). Wanneer de nacht haar schaduw legt op de ondergaande wereld, leeft de

van God afgefallen zijn doodstaat dan uit? Schrik dan niet als u het leest. Het is voorzeggd. De waarheid hiervan zien wij openbaar komen. Toch zijn deze woorden vol beloften. Ze wijzen erop dat de komst van Sions Koning aanstaande is. Wij verwachten die dag met grote blijdschap.

Het genadeleven zal in die tijd des te meer zichtbaar zijn. Het onderscheid tussen hen, die de Heere dienen en die de Heere niet dienen zal steeds duidelijker openbaar komen. "Maar wij verwachten, naar Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont" (2 Petrus 3:13).

Zeer duidelijk wordt geleerd dat de mens de diepte van de val uitleeft. De avondschemering van de ondergaande wereld toont een afschrikwekkend beeld. "Want de mensen zullen zijn liefhebbers van zichzelf, geldgierig, laatzinnig, hovaardig, lasteraars, den ouders ongehoorzaam, ondankebaar, onheilig; Zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijk, achterklappers, onmatig, wreed, zonder liefde tot de goeden. Verraders, roekeloos, opgeblazen, meer liefhebbers der wellusten dan liefhebbers Gods. Hebbende een gedaante van godzaligheid, maar die de kracht derzelve verloochend hebben. Heb ook een afkeer van dezen" (2 Timotheus 3:2-5).

Waar wordt bijzonder de nadruk op

gelegd? De mensen zijn liefhebbers van zichzelf. Dat is de bron waaruit alle zonden uit voortkomen. Het wijst de wortel van het bestaan van de mens. "En de HEERE zag, dat de boosheid des mensen menigvuldig was op de aarde en al het gedichtsel der gedachten zijns harten te allen dage alleenlijk boos was" (Genesis 6:5).

Eigenlievende, dat is, zichzelf te zeer lievende, te veel van zichzelf houdende, en hun eigen nut in alle dingen zoekende (kanttekening 6).

Het is een duidelijk beeld van de gevallen mens. Zijn leven is van God gescheiden. De afstand wordt steeds groter. Het leven is op zichzelf gericht. Dat is van God af. Het toont, geen God en geen meester. De ontroonde mens zoekt een eigen koninkrijk. Merk op zijn streven. De mens is koning.

Hetgeen Paulus aanwijst, is waard om te overdenken. Twee satanische geesten zullen wij benoemen. De eerste is: "De ouderen ongehoorzaam."

De gezagsverhouding is ingeschapen. Het ouderlijke gezag is het oergezag. Het is de zetel van alle gezagsverhoudingen op de aarde en vloeit uit de betrachtting van de tweede wetstafel. Kanttekening 8 merkt daarbij op: "Namelijk die God van nature geplant heeft in de harten der ouders jegens hun kinderen, en der kinderen jegens hun ouders; die men ook ziet den

De geest van de revolutie is ingedrongen in de gezinnen. Alle inspanningen ten spijt, woekert deze zonde voort. De mens is zonder natuurlijke liefde.

onredelijken beesten van nature ingeplant (Zie Jesaja 49:15 en Romeinen 1:31).

De geest van de revolutie is ingedrongen in de gezinnen. Alle inspanningen ten spijt, woekert deze zonde voort. De mens is zonder natuurlijke liefde.

In de avondschemering van de ondergaande wereld is dit te zien. Door de bijzondere Godsopenbaring, zag de apostel de tekenen van de naderende komst van Christus op de wolken des hemels. Het bevat een treffende belofte. "Want zie, de duisternis zal de aarde bedekken en donkerheid de volken; doch over u zal de HEERE opgaan, en Zijn heerlijkheid

zal over u gezien worden" (*Jesaja 60:2*).

Jezus' aanspraak tot Zijn vrezende discipelen is vol onderwijs. "Vrees niet, gij klein kuddeken; want het is uws Vaders welbehagen ulieden het Koninkrijk te geven" (*Lukas 12:32*).

De tijdgeest toont vele eigenschappen. Bij de vele boze eigenschappen wordt gewezen naar het leven van de hypocriet. In de behandeling van het sacrament van het Heilig Avondmaal komen wij deze naam ook tegen. In de avondschemering van een ondergaande wereld zijn ze doorgedrongen tot de tafel des Heeren. "Maar de hypocrieten en die zich niet met waren harte tot God bekeren, die eten en drinken zichzelf een oordeel."

Paulus zegt: "Hebbende een gedaante van godzaligheid, maar die de kracht derzelve verloochend hebben." Het is slechts een uiterlijke gedaante of schijn. Ze missen de dadelijke afsnijding van de oude stam Adam en de genadige inplan-

ting in de Levensboom Christus. "En dit is die wedergeboorte, die vernieuwing, nieuwe schepping, opwekking van de doden en levendmaking, waarvan zo heerlijk in de Schrift gesproken wordt, dewelke God zonder ons in ons werkt" (Dordtse Leeregels, hoofdstuk 3/4, artikel 11).

De levende Kerk wordt opgewekt een afkeer van dezen te hebben. Dat is: geen gemeenschap met hen te houden, maar van hen te vlieden.

In het wonder van de levendmaking snijdt de Heere af van het vorige leven. Daarom zal het wonder van de bekering een scheiding trekken. In leer en leven kan dit niet verborgen blijven. Bij de komst van Christus zal dat te zien zijn. De levenskeus van Micha zal dan de onze moeten zijn: "Maar ik zal uitzien naar den HEERE, ik zal wachten op den God mijns heils; mijn God zal mij horen" (*Micha 7:7*).

Dirksland,

ds. P. Blok

bij blijven staan, zo vonden de Nadere Reformatoren. Er is een voortgaande Reformatie nodig. Het hele hart, het hele leven, de hele kerk en ook de hele maatschappij moet worden gereformeerd naar de norm van het Woord. Daarvoor is nodig een doorleefde vroomheid en als vrucht daarvan een nauwgezette levenswandel.

Het is opvallend dat jonge mensen beide zaken vaak zeggen te missen binnen de reformatorische kerken. Waar kunnen ze de levende voorbeelden van Godsvreze ontmoeten? Waar kunnen ze de bevinding der heiligen horen? Horen ze wel eens iemand vanuit de beleving van het hart spreken hoe goed de Heere is voor een slecht mens?

Maar ook op het punt van de levenswandel hebben ze zo hun vragen. Zijn kerkmensen vaak niet heel materialistisch? Hoe vaak gebeurt het dat iemand zijn goede baan opgeeft om een onzekere toekomst in een straatarm land tegemoet te gaan, omdat de Heere riep? Collecteren we alleen voor het werk van evangelisatie, of zoeken we zelf onze medemens op met de boodschap van het Woord?

Alternatief

Op beide punten lijkt de evangelische beweging een aantrekkelijk alternatief. Zeer vrijmoedig komen evangelische christenen uit voor hun geloof. Het is heel normaal dat jonge mensen een getuigenis afleggen in de gemeente. En dat komt zo echt over! Als er een opwekkingslied gezongen wordt, kun je aan de muziek en de mensen horen dat ze écht meedoen. Ze zingen helemaal uit hun hart; de vrouw achter de gitaar straalt en de man achter het drumstel roffelt met intense aandacht op zijn slagwerk.

Wacht, zal iemand zeggen, maar je voelt toch wel aan dat dit alleen de buitenkant is? Je kunt toch weten dat het namaak is? Opgeklapte sfeer. Hoe weet u dat, zal een jongere zeggen, je mag toch niet over het hart oordelen. Ja maar, antwoordt u, prik je er dan niet doorheen? Heb je nog nooit iemand echt horen spreken wie de Heere is? Dan hoor je toch het verschil tussen de ware blijdschap die opkomt uit de ootmoed en een gemaakte sfeer? En als de jongere dan antwoordt dat hij nog nooit iemand vanuit de ware blijdschap heeft horen spreken? Is hij dan niet meer vatbaar voor een godsdienstige sfeer?

Maar je hoort toch, zo gaat u verder, dat de boodschap remonstrants is? De kans is aanwezig dat de jongere u vra-

24

Evangelisch

In een aantal artikelen hebben we kennis gemaakt met de evangelische beweging. We zagen hoe wordt gesproken over de Persoon en het werk van God de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. We maakten kennis met gemeenteopbouw, evangelisatie en de liedcultuur van evangelische christenen. We willen nu enkele conclusies trekken. Allereerst gaan we na welke oogst de evangelische beweging heeft binnengehaald en welke oogst we nog kunnen verwachten. Tenslotte vragen we ons af welke houding ten opzichte van de evangelische beweging het verstandigste is.

"Zuigkracht evangelischen steeds groter." Deze kop stond op 3 januari vorig jaar op de voorpagina van het Reformatorisch Dagblad. Uit diverse kerkelijke statistieken had de kerkredactie van het RD de conclusie getrokken dat steeds meer (doop)leden uit reformatorische kerken zich aansluiten bij evangelische groeperingen. Vooral in de Christelijke Gereformeerde Kerken blijkt de aantrekkingskracht van evan-

gelische gemeenschappen groot te zijn.

Enkele woordvoerders uit de gereformeerde gezindte wezen in een reactie nog op een andere ontwikkeling. Er zijn ook kerkleden die evangelisch zijn gaan denken, maar lid blijven van hun gemeente. Ze zien het als een soort opdracht om het evangelische gedachtegoed in hun gemeente vruchtbaar te maken. Op die manier proberen ze de kerk van binnenuit 'evangelisch te reformeren'.

Nadere Reformatie

Wat is nu de oorzaak dat de evangelische beweging zich zo diep in de reformatorische kerken heeft genesteld? Verschillende lijnen kunnen we trekken. Laten we eerst naar onszelf kijken. In onze kerkgeschiedenis neemt de stroming van de Nadere Reformatie een opvallende plaats in. Mannen als Udemans, Teellinck en Voetius waren blij met de zuiverheid van de leer die de Reformatie had gebracht. Gods Woord werd weer een helder licht op de kansels. Maar daar mogen we niet

gend aankijkt. Remonstrants, wat is dat precies? Wie interesseert zich nu voor de achtergronden van de Dordtse Leerregels? Wie heeft ze gelezen en doorgespit, zodat er wat is blijven hangen?

Het is verbazingwekkend hoe jongeren en ook wel ouderen die jaren onder een schriftuurlijk-bevindelijke prediking hebben gezeten, zo gemakkelijk een evangelische toespraak aanvaardden en de onbijbelse elementen er echt niet uit kunnen halen. Het is juist zo bijbels! zo zeggen ze soms verbaasd. En zo praktisch. Nu kan ik het helemaal begrijpen, het is gewoon alledaags Nederlands, zonder moeilijke termen.

Gemakkelijk binnengedrongen

De oogst die de evangelische beweging heeft binnengehaald is misschien wel voor een groot deel te danken aan onszelf. Aan de ene zijde is er het gebrek aan waar geestelijk leven en een levenswandel waarin de liefde tot God en de naaste echt doorstraalt. Daarnaast is de ondergrond van een grondige kennis van Gods Woord en onze belijdenisgeschriften zo dun geworden. Kunnen we de leer van de algemene verzoening nog weerleggen als de ander met teksten als 1 Timothéüs 2:4 en 1 Johannes 2:2 komt? Of moeten we eerlijk zeggen dat we die teksten eigenlijk nog nooit met behulp van de kanttekeningen en een goede verklaring hebben onderzocht? Onkunde is de voedingsbodem voor allerlei dwaling. Ook dat is een belangrijke reden dat de evangelische beweging zo gemakkelijk in de reformatorische kerken is binnengedrongen.

Dit wordt nog versterkt door de accenten die de evangelische beweging zelf zet. Grondige studie en uitleg van de Schrift is er niet bepaald dik gezaaid. Het gros van de toespraken is gemakkelijk te verteren. Ze staan dicht bij de praktijk en hebben een bijzonder laag leerstellig gehalte.

Een willekeurige boekencatalogus van een evangelische uitgeverij laat zien dat de beweging haarfijn inhaakt op de hedendaagse cultuur die een afkeer heeft van leerstellingen, roept om ervaring en zelf de toepassingen wil maken voor de eigen levensweg. Populaire auteurs als Max Lucado, Michael Yaconelli en Bill Hybels schrijven vooral gemakkelijk leesbare boekjes met een verhaaltje hier, anekdote daar, een aantal bekende bijbelteksten en aansprekende voorbeelden.

Het leest allemaal als een trein, maar het laat zo weinig na. En juist dat ver-

slaagt zijn duizenden in onze haastcultuur. Je hoeft je niet meer in te spannen, zoals een oudvader dat vraagt. Je hoeft geen hele preek meer te lezen, zoals ons voorgeslacht deed. Even een kort stukje en je hebt weer een duwtje in de rug om verder te kunnen. De titel die op de voorkant van de nieuwste catalogus van uitgeverij Gideon prijkt, is er een voorbeeld van: "Struikelend achter Jezus aan; inspiratie voor onvolmaakte christenen", zo heet het boek.

Enkele woordvoerders uit de gereformeerde gezindte wezen in een reactie nog op een andere ontwikkeling. Er zijn ook kerkleden die evangelisch zijn gaan denken, maar lid blijven van hun gemeente.

Tegengeluiden

Binnen de evangelische beweging zijn ook wel tegengeluiden te horen. Toen de baptistenpredikant ds. T. van der Leer in 2001 afscheid nam als voorzitter van de Evangelische Alliantie sprak hij zijn grote zorg uit over de toekomst van de beweging. Volgens hem zijn veel evangelische gemeenten "kilometers breed en slechts centimeters diep".

Sommige evangelische leiders beginnen zich wat meer op de puriteinen te richten. We hebben zo'n degelijke basis nodig, zo luidt het argument. Maar de vruchten daarvan zijn helaas nog erg dunnetjes gezaaid. De hele structuur en inslag van de evangelische beweging belet dat ook. Wie wil aansluiten bij de moderne cultuur, zal voortdurend moeten veranderen en aansluiten bij nieuwe behoeften. Daar past nauwelijks een grondige bezinning op de bronnen bij.

EO

Als we spreken over de oogst van de evangelische beweging binnen de reformatorische kerken kunnen we niet om de Evangelische Omroep heen. Het is moeilijk met cijfers aan te tonen, maar naar mijn overtuiging is de EO een zeer belangrijke bedding geweest waardoor het water van de evangelische beweging letterlijk de huizen binnenstroomde. De gestage drup van de uitzendingen op radio en TV, met populaire programma's als "Laat ons de rustdag wijden", "God verandert mensen" en de "Muzikale

Fruitmand", de programmagids Visie, het vrouwenblad Eva, de jongerendagen, familiedagen en conferenties hebben hun uitwerking gedaan.

De EO is een omroep, maar kan ook gezien worden als een geestelijke beweging die al meer dan 40 jaar evangelisch zaad zaait in duizenden gezinnen. Welk zaad? We citeren het antwoord dat EO-Nazorg geeft op de vraag hoe je een kind van God wordt: "Door in Jezus te geloven word je een kind van God. Door Jezus welkom te heten in je leven word je een kind van God. Ons gebed voor jou is dat je Jezus leert kennen als jouw Redder en Vriend. Zijn leven en dood zijn het grootste kado van liefde dat de wereld ooit zal zien. Een kado voor JOU! Het enige dat jij hoeft te doen is dit kado accepteren, aannemen. Dan begin je een totaal nieuwe start van een leven in relatie met God." De schrijfster vervolgt: "Jezus in je leven vragen, Zijn kado van genade aannemen, is heel simpel."

Dit voorbeeld geeft een indruk van de geestelijke leiding die al vele jaren van de EO uitgaat. Dit (verkeerde) zaad heeft inmiddels ruimschoots wortel geschoten en vruchten voortgebracht.

Blijvende zaak

Zal de evangelische invloed een blijvende zaak zijn? Ik ben bang van wel. Natuurlijk, er zijn modegrillen. Het fenomeen jeugdwerken, waar zoveel verwachting van was, is op zijn retour. Het nieuwe blijkt na een paar jaar verouderd te zijn. Dan is het wachten op weer iets nieuws. Maar toch, er is ook een constante evangelische beïnvloeding.

Die beïnvloeding is heel duidelijk te zien binnen de Nederlands Gereformeerde Kerken, de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) en de Gereformeerde Bond binnen de PKN. Maar ze gaat onze gemeenten niet voorbij, al komt het misschien wat minder aan de oppervlakte en al is het wat minder georganiseerd.

Welke gevolgen zal een blijvende evangelische beïnvloeding hebben? Enkele willen we noemen. De heiligheid en majesteit van Gods Woord zal steeds meer onder druk komen te staan. De populaire wijze waarop de evangelische beweging met de Bijbel omgaat, heeft invloed op jonge mensen. De twijfel die in evangelische kringen wordt gezaaid over zaken als de zes scheppingsdagen en de sprekende slang is een zaad dat wacht op nieuwe vruchten.

Een grote evangelische invloed zal ook als gevolg hebben dat de diepe beleving van zonde en genade, zoals we die aantreffen in Gods Woord en ons voorgeslacht verder zal afvlakken. "Zonde en genade" worden steeds meer ingeruild voor "gebrek en hulp", "angsten en geborgenheid", "pijn en medelijden". Het taalgebruik van evangelische gezangen en Opwekkingsliederen zal dit alleen maar versterken.

Vervreemding

Dit alles zal ook een gevolg hebben voor de schatten die ons zijn doorgegeven vanuit het voorgeslacht. Evangelischen hebben daar vrijwel niets mee. Wat nieuw en modieus is, is in onze tijd voor velen veel mooier dan wat oud en beproefd is. Een toenemende invloed van de evangelische beweging zal een toenemende vervreemding van de belijdenisgeschriften laten zien.

De bevindelijke weg die getekend wordt in de zondagen 2 tot 7 van onze Catechismus zal steeds minder verstaan worden; de Dordtse Leerregels, zo heel actueel in onze tijd, zullen als een verouderd document in de kast verdwijnen.

Hoogstens kun je er nog wat van leren, maar wie wil zich nu door de Dordtse Leerregels, inclusief de verwerping der dwalingen, laten gezegen en leiden? Dat werpt muren op in een tijd van verbroedering.

Een ander gevolg van de evangelische invloed zullen de toenemende vragen rond de kinderdoop zijn. In de opzet van deze serie past geen uitvoerige behandeling van het vraagstuk van doop en overdoop. Mogelijk volgt er nog een gelegenheid om daarbij stil te staan.

Duidelijk is wel dat de verdediging

van volwassendoop tegenover de kinderdoop niet op zichzelf staat. De praktijk van de volwassendoop binnen de evangelische beweging is onlosmakelijk verbonden aan het "kiezen voor Jezus". Met de volwassendoop komt een complete evangelische theologie mee.

Polarisatie

Een laatste gevolg dat we willen noemen is een toenemende polarisatie binnen kerkelijke gemeenten. Nu al worden kerkenraden binnen de gereformeerde gezindte in de verlegenheid gebracht als een gemeentelid naar een gebedsgenezer is geweest. Nu al zijn er in Gereformeerde Bondsgemeenten binnen de PKN mensen die hun kind niet meer laten dopen. Er zijn avondmaalgangers en zelfs ambtsdragers die zich laten overdopen en ondertussen lid willen blijven

van hun gemeente. Er zijn jongeren en ouderen die van hun kerkenraad een meer gevarieerder liturgie verlangen. In een aantal gevallen krijgen ze die ruimte, waarna de volgende stap in het verschiet ligt.

De praktijk leert dat zulke processen haast onomkeerbaar zijn. Tenzij er een wonder gebeurt. En als die ruimte er niet komt, blijft een botsing niet uit. De kerkenraad is zo conservatief en houdt alles maar bij het oude!

Kortom, de evangelische invloed zal vele reformatorische kerken van kleur doen verschieten. Rest ons nog de vraag welke houding ten opzichte van de evangelische beweging het verstandigste is. Met die vraag willen we de serie afronden.

(slot volgt)

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

BOEKENNIEUWS

Man van smarten.

Overdenkingen over Jesaja 53

Ds. A. Schot. 9 preken,

uitgeverij De Banier.

Stevig gebonden, 160 blz., € 15,90

De opbrengst komt voor het grootste deel ten goede aan het leatuurwerk van het Deputaatschap voor Israël, als u het boek via Deputaatschap bestelt. Postbus 400, 3440 AK Woerden, Tel. 0348-489929 of per email: info@boardforisrael.nl

Welk een betekenis heeft dit 53e hoofdstuk van de profeet Jesaja, de 'evangelist van het Oude Testament' in de loop der eeuwen reeds heeft gehad voor de Kerk des HEEREN. Hoe helder lezen we niet van de Moorman in Handelingen 8 wat dit woord door 's HEEREN genade en Geest voor hem mocht gaan betekenen. Hij had echter wel een uitlegger nodig. In moge de Allerhoogste ook daartoe deze prekenbundel nog willen gebruiken. In een 'Ten geleide' geeft br. Neele uit Lisse aan, hoe in het verleden dit 53e hoofdstuk over de lijdende Messias ook door de HEERE is gebruikt voor de bekering van Joden. Een Joseph Zalman bijv. die dit hoofdstuk als uitgangspunt nam voor

zijn werk onder het Joodse volk in Rotterdam-Zuid. Maar ook wat dit hoofdstuk heeft mogen betekenen voor de meer bekende Salomon Duitsch. Hij schrijft: "De getrouwe God betoonde op dat moment aan mijn ziel de genade, dat ik klaar en duidelijk zag dat de profeet hier uitdrukkelijk spreekt van de Messias". Lezer, wat een zegen zou het zijn als dat ook *ons persoonlijk* ten deel zou mogen vallen.

Wat de preken zelf betreft: Op eenvoudige heldere wijze worden de lijdensgangen van de Knecht des HEEREN beschreven. In het thema van alle negen overdenkingen wordt de Man van smarten genoemd. En hoewel de naam Jezus Christus door Jesaja in dit 53e hoofdstuk, uit grote eerbied niet wordt genoemd (blz. 56), zo worden Zijn Persoon en Verdiensten toch heerlijk getekend en in deze uitgegeven predikaties verklaard. Schriftgetrouw. Dat valt op. Zeer dicht bij het Woord. Veel gebruikmakend van de kanttekeningen. Hoe waardevol. Ook zijn de prachtige verklaringen van Durham en Hellenbroek over dit Schriftgedeelte geraadpleegd. Dat is te merken. De gehele bundel getuigt dan ook van een gedegen studie en voorbereiding en op eerlij-

"Wees altijd bezig met iets ten nutte van je ziel of van het Koninkrijk van God. Want dan zal de boze, als hij komt met zijn verzoeken, u niet zo gemakkelijk treffen. Net als een vogel op een boomtak eerder met een pijl getroffen kan worden, dan wanneer ze in de hoogte vliegt. Wanneer een christen stil zit en zijn tijd in niets doen doorbrengt, dan juist schiet de boze zijn vurige pijlen op hem af."

kerkvader Hieronymus

ke, liefdevolle en ernstige wijze worden de onbekeerden angesproken, maar ook Gods volk onderwezen. Telkens blijkt in deze preken ook de noodzaak van het *plaatsmakende werk* voor Hem, de Man van smarten. Immers de eigengerechtigde Farizeeën konden niet met Hem overweg. En evenmin een natuurlijk mens in zijn blindheid en hoogmoed. En in elke preek komt ook de noodzaak van het *persoonlijke* en *bevindelike* element naar voren. We citeren: "Zouden wij Hem geacht hebben? Zouden wij Hem geliefd hebben? Zouden wij Hem gezocht hebben"? Ook wordt helder uitgelegd op grond van Gods Woord dat Hij *geopenbaard* moet worden en door het geloof *aanschouwd* en *weggeschonken* wordt, zal het wél zijn. En in welke weg dat dit nu geschiedt. Dat we ons toch niet zouden bedriegen. Het separerende element komt elke keer weer naar voren in deze bundel. Hoe onmisbaar en noodzakelijk voor een ieder van ons met ons bedrieglijk hart. Maar zeker ook in onze tijd waarin zoveel veralgemeniseerd wordt en een onderscheiden en afsnijdende prediking zo snel als liefdeloos wordt bestempeld, terwijl het juist liefde is als eerlijk en duidelijk de droggronden van ons hart worden aangewezen en afgewezen. Zeker, ook het Borgwerk van Christus aangewezen, ja, Hij wordt getekend in de graveer-selen van Zijn gezegende Middelaarsbediening. Zowel in Zijn vernedering als in Zijn verhoging. Wat een voorrecht om daar door Gods Geest en bij Zijn Licht iets van te zien en te doorleven. Maar niet alleen het Werk van de Tweede Persoon, óók het werk van een Drie-ëinig God komt in de preken helder naar voren. En de heilige heerlijke samenwerking der Goddelijke Personen in het zaligen van de zondaar wordt benadrukt. En hoe daar nu deel aan te krijgen. De lezer overtuigt zichzelf in het aanschaffen van deze bundel en onder biddend opzien tot de HEERE, *het lezen* daarvan. Hoe krijgen we deel aan de Man van Smarten en Zijn Persoon en verdiensten en aan die schat van zegeningen? Daarin houdt de HEERE een heilige orde, zo lezen we in dit boekje. Alleen in de weg van het Recht en van het sterven van onze zijde. Onze broeder wijst op de noodzaak van ontdekkende genade. Elke keer weer nodig. We citeren nogmaals: "Als we gaan leren dat alle offers buiten dat enige Offer niet voor God kunnen bestaan, dan alleen het Offer waar Jesaja 53 van spreekt. Hebben wij dat offer niet, dan missen wij alles. Dat die nood vandaag eens opgebonden zou mogen worden op ons hart. Buiten het Lam Gods kunnen wij niet voor God bestaan. Dit Offer is nodig. Hebben wij reeds leren sterven aan alles buiten die

enig geldende Gerechtigheid? " Welnu, de verleiding is groot om nog meer te citeren. We doen dat niet, men leze zelf! En indien u dit boekje via het Deputaatschap aanschaf, ondersteunt u daar ook nog eens het werk onder de Joden mee. Niet gering toch? De *financiële* baten zijn immers voor het lektuurwerk onder het Joodse volk bestemd!

Maar we hopen van harte dat deze keurige uitgave en mooie eenvoudige prekenbundel onder 's HEEREN zegen ook nog andere baten mag afwerpen. Dat is ook zeker het uitzien van onze geliefde broeder uit Nunspeet. Dáár gaat het uiteindelijk om. Daarvan spreekt ook deze gehele bundel en ten diepste heel Gods Woord: *Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld Zal hebben, zo zal Hij zaad zien, Hij zal de dagen verlengen: en het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkiglijk voorgeaan.* Moge deze bundel met overdenkingen die zeer geschikt zijn om ook in de leesdiensten gebruikt te worden ,daartoe nog gezegend worden. Het is niet voor niets dat ze met enige spoed persklaar zijn gemaakt, zodat in de komende "lijdensweken" zo de Heere ons leven spaart, ze ook in de Gemeenten gelezen kunnen worden.

Hardinxveld-Giessendam, ds. W.J. Karels

"De blindgeborene"
ds. C.A. van Dieren;
uitg. Gebr. Koster, Barneveld;
ISBN 978-9-5551-467-0;
160 pag.; € 14,75.

Ons is verzocht een recensie te schrijven van het boek "De blingeborene", van ds. C.A. van Dieren. Daarmee worden we ook (weer) opgenomen in de rij van keurmeesters om de koopwaar van een ander aan te prijzen, af te wijzen, of iets daar tussenin. Welnu, wat in deze elf preken te koop wordt aangeboden is ten eerste niet duur, ten tweede gezond voedsel voor geestelijk hongeregen, en ten derde wijst het zoekenden de weg terug naar God uit Wie we gevallen zijn. De Heere mocht het geschrevene als slijk aan Zijn vingers willen gebruiken om geestelijk blinden ziende te maken (Psalm 146:6, berijmd), Zijn Naam tot eer en verloren zielen tot eeuwige zaligheid. En voor de schrijver, onze geliefde oudstudegenoot, vriend en broeder, tot blijdschap in zijn Zender en Helper in de grote gemeente van Rijssen-Noord.

Uit Rijssen-Noord
 Komt het Woord
 Van een der blinden.
 Ik kan mij er in vinden.
 Prijs het dan ook ieder aan,
 Die de waarheid wil verstaan,
 En zich door Gods Woord laat binden.
 Van zulk een waar
 Zeg ik klaar:
 Koop het maar,
 Want die zoekt, zal ook eens vinden.

Ridderkerk, ds. G.M. de Leeuw

Tim Keller, "In alle redelijkheid";
uitg. Van Wijnen, Franeker, 2008.
ISBN 978 90 5194 338 2.
304 blz.; € 19,95.

Het boek "In alle redelijkheid" draagt een apologetisch karakter. Blijkens de ondertitel wil de auteur het christelijk geloof uitleggen voor welwillende sceptici. Dat is zeker in deze tijd geen eenvoudige opgave, maar wel een belangrijke. Keller is stichter en predikant van de Redeemer Presbyterian Church in New York City. Een kerk die, althans naar het uiterlijke, succesvol is. Duizenden mensen bezoeken wekelijks de samenkomsten. Nu dreigen bij apologetische activiteiten op z'n minst twee gevaren. De eerste is dat men bij zijn pogingen om het christelijk geloof te verdedigen tegen allerlei venijnige of welwillende critici, de inhoud daarvan gaat aanpassen. Men haalt de scherpe kantjes er af om aan veelgehoorde bezwaren tegemoet te komen. Het tweede gevaar is dat men de waarheid van het christelijk geloof wil bewijzen. Dan gaat men voorbij aan het wezenlijke gegeven dat het geloof een gave van God is. Zoals blijken zal gaat het boek van Keller op beide punten mank, waardoor het grotendeels zijn waarde verliest. Uiteraard moeten we niet vergeten dat de Bijbel ook spreekt over onze redelijke godsdienst. De boodschap van Gods Woord vormt een welgeordend geheel. En al is de waarheid daarvan niet te bewijzen naar de maatstaven van de menselijke logica, ze is wel te verdedigen. Zo maakt Keller waardevolle opmerkingen over de betrouwbaarheid van de evangeliën en met name ook van het opstandingsverhaal. Verder levert hij rake kritiek op de vooronderstellingen van het moderne scepticisme waarmee hij in het seculiere New York van alle kanten in aanraking komt. Ook de aanhangers daarvan hebben, wat

hij noemt, hun geloofssprong.

Het is zeker niet eenvoudig om het Evangelie uit te leggen aan half of heel geseculariseerde mensen, ongeacht of ze nu tot de bovenkant of de onderkant van de samenleving behoren. Bovendien geldt dat het Evangelie niet is naar de mens. In zijn ijver om mensen te bereiken, is dat laatste bij Keller ondergesneeuwd.

Zo wordt door heel het boek heen uitgegaan van een algemene verzoening. We moeten Gods vergeving aanvaarden en dat op grond van alles wat Christus voor ons heeft gedaan.

De schrijver voert een zekere Kelly op die ontdekte dat het christendom een nog hogere sociale en morele standaard had dan het atheïsme. En het gevolg was: "Ik aanvaardde Gods vergeving en nodigde hem uit in mijn leven." De notie dat de mens een vijand is van God en Zijn dienst en dat het wonder van de wedergeboorte nodig is om daarin verandering te brengen, is in dit boek volstrekt afwezig. Terecht schrijft Keller dat Gods eigenschappen niet allemaal gereduceerd kunnen worden tot Zijn liefde. Maar als de vraag aan de orde komt waarom God het kwaad en het lijden in deze wereld laat voortduren, wordt niet verwezen naar de verdorvenheid van de mens en Gods rechtvaardig oordeel daarover.

Ten aanzien van schepping en evolutie wil Keller de verschillende mogelijkheden open houden: Christenen denken daar nu eenmaal verschillend over. Ook op andere terreinen probeert hij zoveel mogelijk de gemeenschappelijke noemer van het christendom te presenteren en te verdedigen. Daardoor verliest hij aan diepgang. Moet de lezers niet duidelijk gemaakt worden dat het gaat om het christendom van de enge poort en de smalle weg? Ook qua levensstijl kan er bij hem veel mee door.

Stuitend is hoe hij in het laatste hoofdstuk schrijft over de dans van God. Zijn conclusie dat God niet Zijn eigen glorie zoekt, maar die van de mens, is volstrekt in strijd met de gereformeerde leer. Keller verkondigt een evangelie naar de mens, zo moeten we constateren. Vandaar ook dat hij kan schrijven "dat de wereld die we allemaal willen eraan komt".

De explosieve groei van het christendom in Afrika is toe te schrijven aan het feit dat de Afrikanen Christus zagen als de beslissende oplossing voor hun eigen historische verlangens en aspiraties.

Onlangs werd in het Reformatorisch Dagblad geschreven over de kerkvader Cyprianus die in zijn tijd ook apologetisch bezig was. "Cyprianus liet zijn opponenten niet in hun waarde, maar klaagde hen aan, verklaarde hen schuldig, waarschuwde hen voor het komen-

de oordeel van God en riep hen op tot bekering opdat zij gered zouden worden".

Helaas wordt dat bij Keller maar al te zeer gemist.

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

**"Elia, de Tisbiet"; door ds. P. Blok.
Uitg. Gebr. Koster, Barneveld.
ISBN 978-90-5551-484-7;
173 pag.; € 14,90.**

Opnieuw is een boek verschenen van onze hoogbejaarde emeritus-predikant ds. P. Blok. Hij mag op 88-jarige leeftijd nog zondag aan zondag voorgaan en is als voorzitter druk doende met de voortgaande werkzaamheden binnen de Gereformeerde Bijbelstichting (GBS).

In de tijd die overblijft, schrijft hij met de regelmaat van de klok. Zo kunnen we vrijwel jaarlijks een geschrift van hem tegemoet zien. Dit keer gaat het om het eerste deel van een serie van 25 overdenkingen over de profeet Elia. Ze hebben als onderwerp de hoofdstukken 17 en 18 van het eerste boek der Koningen. Daarin worden we verplaatst naar de tijd van koning Achab, de goddeloze koning van het rijk van Israël, getrouwd met Izebel van Sidon. En in die tijd, in de negende eeuw vóór Christus, treedt plotseling Elia op. Onverwacht, vanuit de stilte der eenzaamheid, is hij daar om als profeet zijn werk te doen

in dagen van diep verval in Israël.

We weten waar hij vandaan kwam (Tisbe in het Overjordaanse), maar we weten niets van de familie waaruit hij voortkwam. Elia komt als een Melchizedek: zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsrekening. Maar Elia staat voor het Aangezicht des Heeren en zijn leven zal vol van de wonderen van de Allerehoogste zijn. Hij behoort tot dat gezegende vrouwenzaad. En dat te weten is genoeg. Daar gaat het uiteindelijk om. Ook voor ons. Elia heeft ervaren dat hij voor rekening van zijn Koning lag.

Deze overdenkingen zijn schriftuurlijk-bevindelijk getoonzet. Ook trekt de schrijver steeds lijnen naar de huidige tijd. Ook nu, net als in de tijd van Elia, zijn er goddeloze krachten die er alles aan doen om God en godsdienst uit het volksleven uit te bannen en worden er aanslagen op de gezinnen en de ware dienst des Heeren gepleegd. Maar het werk des Heeren zal voortgaan: 'De bediening zal blijven tot de uitvoering van Gods heilige Raad. Het is waar, wij worden overspoeld met algemene waarheden. De gangen van Sions Vorst en Heer', worden slechts spaarzaamelijk beluisterd. De scheiding komt steeds duidelijker openbaar. Wie met Mij niet is, die is tegen Mij; en wie met Mij niet vergadert, die verstroot. De Heere zal zorgen dat er Elia's zullen dienen in Zijn Kerk, tot de komst van Christus, op de wolken des hemels'.

We bevelen de lezing van deze overdenkingen van harte aan.

Dirksland,

ds. J. Schipper

*"Ginds in die held're beek, daar ligt een grote steen
voor lang reeds rolde daar het water overheen
maar schoon dat nu geduurd heeft, menig jaar en dag
is 't even goed een steen, als vóórdat hij daar lag
het kristallijne vocht kan hem in 't minst niet hind'ren
't heeft nog in genen deel zijn hardheid kunnen mind'ren
of schoon het water, zegt men, zeer verzachtend werkt
wordt van zijn invloed op de steen nooit iets gemerkt
hij heeft in al die tijd in zijn hoedanigheden
door al dat schuren van het water niets geleden
en zelfs al blijft die steen daar ook nog duizend jaren
zo zal hij evengoed zijn harde aard bewaren.*

*Die steen toont u het beeld van hen, door wie het Woord
wordt tot de dag huns doods, gevoelloos aangehoord
hun hart werd niet vernieuwd, de kristallijne stromen
vermochten niet om hen tot Jezus te doen komen."*

J. Bunyan

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Boskoop:

ds. C. de Jongste te Tholen;

Te Emmeloord:

ds. L. Terlouw te Barendrecht;

Te Poederrijen:

ds. C. de Jongste te Tholen.

BEDANKT

Voor 's-Gravenzande:

ds. L. Terlouw te Barendrecht;

Voor Rotterdam-Zuidwijk:

ds. W. Visscher te Amersfoort.

■ DOVENDIENST TE LEERDAM

Op **7 februari** hoopt ds. M. Karens voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden, die gehouden wordt in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Leerdam, Prins Mauritsstraat 22. Deze dienst begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

■ PASTORIEZORGEN

Herstel Ds. R. Boogaard

Onze geliefde broeder uit Leiderdorp werd in de achterliggende weken getroffen door een longontsteking. Hierdoor raakte hij erg verzwakt. Gelukkig mogen we nu meedelen dat het weer beter met hem gaat. Hij mag aansterken en we hopen van harte dat hij het werk wat de liefde van zijn hart heeft, weer mag beginnen. Onze 87-jarige broeder mocht tot voor kort nog veel arbeid in onze gemeenten verrichten. De Heere gaf daartoe de moed en de kracht. Wat was onze broeder blij dat hij bij het herstel van de longontsteking weer plaats kon nemen achter zijn bureau. We wensen hem in het verdere herstel én in het alleen-zijn Gods nabijheid toe. De Heere doe ervaren: 'En, wat verwacht ik, o Heere? Mijn hoop, die is op U.' (Psalm 39:8)

Zorgen in de pastorie van Goes

Mevrouw Meeuse heeft op tweede kerstdag haar schouder gebroken door een val van een trap. De dag daarop heeft ze een langdurige operatie moeten ondergaan. Na thuiskomst uit het ziekenhuis is zij nog erg hulpbehoevend. Therapie is nodig, maar de dokter heeft aangegeven dat volledig herstel waarschijnlijk niet mogelijk is. We wensen haar van harte

sterkte toe in deze omstandigheden. Haar man, onze geliefde broeder ds. C.J. Meeuse, mag haar trouw terzijde staan. Ook hij heeft in de achterliggende tijd een grote lichamelijke zorg gehad. Hevige aangezichtspijnen maakte zijn functioneren soms onmogelijk. Door een behandeling van pijnbestrijding is de aangezichtspijn tot heden toe niet meer teruggekomen. We zijn met onze broeder verblijd over deze gunstige ontwikkeling en hopen dat dit bestendig mag worden. Op 20 december mochten ds. Meeuse en zijn vrouw 40 huwelijksjaren gedenken. De receptie die op 27 december gehouden zou worden verliep door bovenstaande omstandigheden heel anders dan ze zich hadden voorgesteld. De Heere geve echter ook in de huidige omstandigheden de vervulling van hun trouwtekst: 'De Heere nu des vredes Zelf geve u vrede te allen tijd in allerlei wijze.' (2 Thessalonicenzen 3:16a)

ds. C. Neele

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS DORDRECHT 19 JANUARI 2009

Ds. M. Karens opent namens de roepende kerk van Werkendam de vergadering. Hij verzoekt te zingen Psalm 42:1 en 5, leest Markus 4:35 t/m 41 en gaat voor in gebed. Gememoreerd wordt dat het deze week 30 jaar geleden is dat ouderling J. de Boef uit Werkendam voor de eerste keer in het ambt van ouderling werd bevestigd. De Heere geve een gedenken in de geest van David als hij uitroept: Wie ben ik, Heere HEERE, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?

Diaken W.A. Ippel uit Werkendam nam na 16½ jaar afscheid als diaken, wegens toenemende zorg in zijn gezin. Hem en zijn gezin wordt toegewenst dat de Heere hen in het toekomstige tot een Toevlucht en Sterkte zou mogen zijn.

De gemeente van Hardinxveld-Giessendam mag herdenken dat zij 100 jaar geleden is geïnstitueerd. Gods zorgende hand mocht gezien worden. De wens wordt uitgesproken dat de Heere wonderen van wedergeboorte zou willen schenken en dat er opwas in de genade bij Gods kinderen gevonden mag worden. De God van de braambos trekke verder mee op. Ds. Karens bepaalt ons kort bij één dag uit

het leven van de Heere Jezus waarover is voorgelezen.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: ds. L. Blok, preses; ds. A.A. Brugge en oud. H.A. van Rossum, assessoren; oud. G. de Boef, quaestor en oud. J.A. de Ron, scriba.

Het evangelisatiereglement is met de eerder aangegeven wijzigingen aangepast. Het reglement wordt door de classis vastgesteld en goedgekeurd. De moedergemeente van evangelist H.J. van den Boogaart meldt dat, na herbenoeming door de kerkenraad, er herbevestiging van de evangelist als ouderling met bijzondere opdracht, in de gemeente heeft plaatsgevonden.

De SGZZH meldt dat de ouderlingen Van Hartingsveldt en Zondag aftredend zijn als lid van de commissie van advies. Zij worden door de classis voor herbenoeming voorgedragen.

Er wordt gevraagd aandacht te geven aan de huwelijkscatechese, hetzij plaatselijk of in classicaal verband. In het voorjaar zal de commissie van de Generale Synode het boekje "De heilige huwelijke staat" uitgeven.

Andere organisaties en stichtingen organiseren avonden of ontwikkelen materiaal over dit onderwerp. Ds. A.A. Brugge en de scriba zullen onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om bestaand materiaal te gebruiken en ontwikkelde initiatieven te bundelen om deze eventueel voor onze classis bruikbaar te doen zijn. Op de volgende classisvergadering zullen zij rapporteren.

Als primi afgevaardigde naar de Particuliere Synode worden gekozen: de predikanten L. Blok, W.J. Karels, M. Karens en P. Melis en de ouderlingen: G. de Boef uit Poederrijen, A. Waaijbergen uit Veen, A. van Hartingsveldt uit Gorinchem en J. de Boef uit Werkendam.

In de rondvraag deelt ds. Karels mee dat er in Sliedrecht ongeveer 300/350 aanwezigen per dienst zijn. Er wordt gewerkt aan het verkrijgen van een intentieverklaring mét de school voor speciaal basisonderwijs "De Akker" en de SGZZH. Als er grond beschikbaar is, zal er gezamenlijk gebouwd kunnen worden.

Er zal geprobeerd worden om dit jaar een ambtsdragerconferentie rond de aspecten van het belijden doen te beleggen.

Als roepende kerk wordt de gemeente Aalburg aangewezen. Deze zal de classis bijeenroepen op maandag 14 september 2009 om 19.30 uur te Werkendam.

Na enige afsluitende woorden vraagt ds. Blok aan assessor oud. Van Rossum te eindigen. Deze laat zingen Psalm 86:4 en 6 en gaat voor in gebed.

scriba J.A. de Ron

BERICHTEN

■ ZANGAVONDEN

Ermelo

Het gemengd koor "Adoraïm" te Ermelo nodigt u uit om op **zaterdag 7 februari** een uur psalmen te komen zingen in de kerk van de Geref. Gemeente aldaar, Hanengewei 69. Naast veel samenzang zal één van de ouderlingen een korte uitleg geven van de inhoud van een aantal psalmen. Aanvang: **18.45** uur.

H.I. Ambacht

Op **zaterdag 14 februari** organiseert het gemengd koor "Cantate Deo", o.l.v. G. de Wit, uit H.I. Ambacht een uitvoering t.g.v. zijn 40-jarig bestaan. Hieraan werken tevens mee: het Ridderkerks mannenkoor o.l.v. Henri Adema en het meisjeskoor "Sjaloom" uit H.I. Ambacht o.l.v. J. Nieuwenhuis. Ds. M. Joosse zal een meditatie houden. Locatie: Petrakerk van de plaatselijke Geref. Gemeente, Kerkstraat 10. Aanvang: 19.30 uur. Collecte t.b.v. evangelisatieposten "Bij Simon de Looier" te Amsterdam en "In de Gouwstraat" te Rotterdam.

■ OPROEP VOOR DEELNAME RUSTIGE VAKANTIEWEEK

Van **zaterdag 13 t/m 20 juni** wordt in het Conferentieoord "Het Bosgoed" in Lunteren door de Commissie Vakantieweken Gehandicapten (CVG) van de Geref. Gemeenten een vakantieweek georganiseerd voor ouderen, die *niet gehandicapt* zijn, maar die gezien hun leeftijd of gezondheid het wat kalmer aan moeten doen en/of bij de zelfverzorging enige hulp nodig hebben.

Op zondag zullen in het oord twee kerkdiensten worden gehouden. Eén dag wordt er een excursie gemaakt en op de andere dagen vinden de activiteiten plaats in en rondom het oord.

Er zijn verpleegkundigen in de staf aanwezig, die graag alle *gewenste* en nodige assistentie verlenen bij de zelfverzorging of bij het toedienen van medicamenten. Speciaal voor mensen met een beperkte mobiliteit, die gebruik moeten maken van een rollator, diabetici die regelmatig gespoten moeten worden, hartpatiënten en anderen voor wie het tempo in een gewone vakantieweek te hoog geworden is, is deze vakantieweek uitermate geschikt.

Het oord heeft kamers met wastafel, douche en toilet. De prijs bedraagt € 555,- p.p. Voor echtparen zijn tweepersoonskamers beschikbaar, dan bedraagt de prijs € 530,- p.p.

Wilt u zich aanmelden voor deze rustige vakantieweek of wilt u misschien nog nadere inlichtingen? Belt u dan op korte termijn naar mevrouw J. de Blois-van Kempen te Krimpen a/d IJssel, tel. 0180-520895.

■ KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING

Ouderling M. Verweij van onze gemeente werd ter gelegenheid van zijn 25-jarig ambtsjubileum benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. Deze onderscheiding, die hem op 16 januari werd uitgereikt, werd hem toegekend op grond van zijn vele werkzaamheden binnen en

namens de kerkenraad. Onder meer verricht hij al vele jaren pastoraal werk in het psychiatrisch ziekenhuis van Eleos, "De fontein".

Kerkenraad Geref. Gemeente Zeist

■ JAARVERGADERING VOGG, AFD. WEST

Op zaterdag 14 februari hoopt de afd. West van de Vereniging van organisten van de Geref. Gemeenten (VOGG) haar jaarvergadering te houden in de kerk van de Geref. Gemeente te Rotterdam-C, Boezemsingel 30. Aanvang: 14.00 uur. Na afhandeling van enkele huishoudelijke zaken wordt een voorspel van een psalm met het bijbehorend koraal gespeeld. Indien u zelf wilt spelen, dan dient u zich aan te melden bij: W. van der Spek, tel. 010-4217602, na 19.00 uur. Zie voor verdere informatie: www.kerkenmuziek.nl

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 8 FEBRUARI 2009

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. Gunst; Aalst 14.30 uur ds. Karens; Alblasterdam 9.30 en 17.00 uur ds. Mijnders; Alphen a/d Rijn 16.30 uur ds. Paul; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 15.00 uur ds. De Wit; Arnhem 10.00 en 17.30 uur ds. Schreuder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 19.00 uur ds. Schot; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 en 19.00 uur stud. Boeder; Bodegraven 19.00 uur ds. Silfhout; Boskoop 9.30 uur ds. Paul en 16.00 uur ds. De Waard; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 19.00 uur ds. Veenendaal; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Den Helder 18.30 uur ds. Heij-

kamp; Deventer 10.00 en 15.00 uur stud. IJsselstein; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 15.00 uur ds. J. Karels; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.30 uur ds. Pater; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Emmeloord 18.45 uur ds. Kattenberg; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Enschede 17.30 uur stud. Van Rijswijk; Enter 9.30 en 15.00 uur stud. Van Rijswijk; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; Groningen 16.00 uur ds. Kattenberg; Haamstede 10.00 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. W.J. Karels en 18.00 uur leesdienst; Hellevoetsluis 14.30 uur ds. Schipper; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Hilversum 18.30 uur stud. Bre-

deweg; Hoogeveen 15.00 uur ds. Vogelaar; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kamperland 14.00 uur ds. De Heer; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 14.30 uur stud. Maljaars; Krabbendijke 14.00 uur ds. Golverdingen; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Lelystad 9.30 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Mijdrecht 10.00 en 15.30 uur ds. Verweij; Moerkapelle 19.00 uur ds. Clements (doventolk); Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur stud. Maljaars en 14.00 uur ds. Baan; Nieuwe Tonge 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nijkerk (Adres: Melkrijder 15) 18.30 uur ds. Kleppe; Nisse 14.00 uur ds. Hakvoort; Nunspeet 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. Schot; Oosterland 14.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Oostkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. C. Harinck; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Pater; Opperdoes 10.00 (bev.ambtsdr.) en 15.30 uur ds. Heijkamp; Poederoyen 9.30 en 18.30 uur ds. Hoogerland; Poortugaal 14.30 uur ds. Brugge; Puttershoek 19.00 uur ds. P. Mulder; Rhenen 19.00 uur ds. Van Belzen; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.00 uur ds. B. van der Heiden; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. Van der Net; Rotterdam-Centrum 15.30 uur stud. Boeder; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. Verschuure; Sint Annaland 14.30 uur ds. De Jongste; Sint Philipsland 9.30 en 18.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 en 19.00 uur ds. W.J. Karels; Soest 19.00 uur ds. Visscher; Stad aan 't Haringvliet 14.30 uur ds. Bakker; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. De Waard; Terneuzen 15.00 uur ds. Van Gelder; Terwolde-De Vecht 9.30 uur ds. J. Karels en 14.30 uur ds. Schreuder; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 10.00 uur ds. Kleppe en 15.30 uur ds. W. Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 uur leesdienst en 16.30 uur ds. Van Belzen; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdin-

gen en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. Tuinier en 18.30 uur ds. Moens; Westzaan 10.00 en 15.30 uur stud. Bredeweg; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Meeuse; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckveld; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Vlaardingen 15.30 uur ds. De Leeuw; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 10 FEBRUARI 2009

Beekbergen 19.30 uur ds. Karens; Dirksland 19.30 uur ds. Schipper; Drachten 19.30 uur ds. Vogelaar; Lisse 19.45 uur ds. Neele; Moerkapelle 19.30 uur ds. Schreuder; Nijkerk (Adres: Melkrijder 15) 19.30 uur ds. F. Mulder; Poederoyen 19.30 uur ds. Mondria; Poortvliet 19.30 uur ds. Hakvoort; Rotterdam-Centrum 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Stolwijk 19.30 uur ds. De Waard.

■ WOENSDAG 11 FEBRUARI 2009

Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. Van Boven; Brakel 19.30 uur ds. De Leeuw; Dordrecht 19.45 uur ds. Brugge; Ermelo 19.30 uur ds. Visscher; Hilversum 19.45 uur ds. De Wit; Kootwijkerbroek 14.00 uur ds. Beens (huw.bev.); Kortgene 19.30 uur ds. Hakvoort; Leerdam 19.30 uur ds. Schot; Meliskerke 19.30 uur ds. Moens; Middelharnis 19.30 uur ds. Mondria; Nieuw Beijerland 19.30 uur ds. Vermeij; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. Hoogerland; Oostburg 19.45 uur ds. De Heer (GBS); Poortugaal 19.30 uur ds. Verweij; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. Schreuder; Rotterdam-Zuidwijk 19.45 uur ds. Van der Net; Scherpenzeel 19.30 uur ds. Verschuure; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. Baan; Urk 10.00 (bidag) en 17.00 uur ds. Mouw; Veen 19.30 uur ds. Melis; Veenendaal 19.30 uur ds. Van Belzen; Vlaardingen 19.30 uur ds. Schipper; Werkendam 19.30 uur ds. Karens; Zeist 19.30 uur ds. Van Eckveld.

■ DONDERDAG 12 FEBRUARI 2009

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Kleppe; Genemuiden 19.30 uur ds. Van Belzen; Hoofddorp 19.30 uur ds. Van der Net; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. Beens; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. Baan; Veenendaal 13.30 uur ds. Van Belzen (huw.bev.); Zaandam 19.30 uur ds. Van Belzen.

■ VRIJDAG 13 FEBRUARI 2009

Kootwijkerbroek 13.30 uur ds. Beens

(huw.bev.); Zeist 14.00 uur ds. Van Eckveld (huw.bev.).

■ EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openings-tijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Steun het evangelisatiewerk door uw gift en belangstelling. Breng eens een bezoek aan onze evangelisatiepost. Hartelijk welkom! Openingstijden: dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Barellei 64; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag t/m vrijdag van 13.00-16.00, donderdagavond van 18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois.

Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg. Het inloopcentrum: Het kruispunt, is geopend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do van 10.00-17.00 u. Zat. van 13.00-16.00 u. U bent hartelijk welkom.

ADVERTENTIES

Ten bate van de Zending zijn de volgende preek CD's te koop.

Ds. G.J. van Aalst	Rom. 9 : 23
Ds. E. Bakker	Johannes 16 : 22
Ds. M. Blok	Jesaja 26 : 9a
Ds. P. Blok	Psalm 25 : 8
Ds. R. Boogaard	Openb. 14 : 1-7
Ds. B.J. van Boven	Exodus 17 : 13
Ds. G. Clements	Lukas 19 : 9
Ds. C.A. van Dieren	Matth. 5 : 8
Ds. M. Golverdingen	Psalm 84 : 4
Ds. J. Van Haaren	Filip. 3 : 7-9
Ds. J.M.D. de Heer	2 Kron. 34 : 3
Ds. B. v.d. Heiden	Gen. 41 : 45-46
Ds. C. Hogchem	Lukas. 10 : 41-42
Ds. M. Karens	Joh. 18 : 1
Ds. J. Koster	Psalm 111 : 1-2
Ds. P. Melis	Rom. 9 : 15
Ds. A. Moerkerken	2 Sam. 12 : 24-25
Ds. J. Mijnders	Hosea 2 : 13
Ds. A. Schot	Hebreeën 11 : 4
Ds. D.W. Tuinier	Efeze 6 : 13
Ds. A.H. Verhoef	Psalm 110 : 4-5
Ds. A. Verschuure	Prediker 9 : 15
Ds. W. Visscher	2 Petrus 1 : 19
Ds. C. Vogelaar	Joh. 4 : 28

Aanbieding geldig tot D.V. 12 maart 2009. 11 voor € 35,-, 1-5 à 4,30, 6-10 à 3,95. Vanaf 12 à 3,30. Vanaf 8 stuks geen portokosten. Prijzen **alleen** geldig voor deze aanbieding. Catalogus met 1700 preken op aanvraag. Ook 300 CD's leverbaar.

Zendingswinkel Stolwijk
Tel: 0182-341831
Email: zgg@kliksafe.nl

Te huur, **DE VALK** in het buitengebied van **LUNTEREN** goed verzorgde gezellig inger. **vac.woning**, rustig en landelijk gelegen, dicht bij bos, heide en zandverstuiving. Vrij vanaf juni (evt. tijdelijk na september). Tel. 0318-461624.

Traditionele
Psalmzang

D.V. Zaterdag
21 februari

Grote kerk THOLEN
Aanvang 14.30 uur

Meditaties: Ds. G.J. van Aalst
Organist: Martin Weststrate

T.b.v. Theologische School
Geref. Gemeenten

CD-opname

Toegang **GRATIS**

Te huur: ruime **vrijstaande woning** aan de rand van **Aagtekerke**. Prachtige omgeving en uitzicht. Met veel mogelijkheden. Ook te huur buiten het zomerseizoen. Bezet wk. 29-34. Tel. 06-15968874.

BEGRAFENISVERZORGING KINA

010 - 458 31 12
Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda
D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932
Capelle aan den IJssel Gouda

Yerseke, te huur, vrijstaand huis, 6 pers. kindvriendelijke tuin, van 7-8 t/m 21-8-2009, Tel: 0113573245.

Gezocht: Woonruimte voor 2 tot 4 studenten, omgeving Leiden, per 1 september 2009. Tel. 0118-582672.

Begrafenisonderneming Treur

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Oosterland (Zld): vak. huis te huur, 2/4 pers, mooi/gezellig, op boeren-erf, vrij uitzicht, CV, tel: 0111-644950

HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenissen*

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenissen - Dag en nacht bereikbaar

Te huur **ruime vakantiewoning** in **Zuid-Alberta**, Canada, omgeving van Lethbridge. Prachtig gelegen, uitzicht op rivier, prairie en Rocky Mountains, dichtbij dorp en kerken. Voor inlichtingen 00-1403-553-4023. Hollands sprekend.

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Wij verzorgen begrafenissen in Veenendaal, Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

GG
NEDERLANDSE EVANGELISATIE VERENIGING

Voor kerkenraden, verenigingen, commissies enz. heeft het Deputaatschap Evangelisatie een informatieve presentatie over het evangelisatiewerk in Nederland en België. Onze voorlichter komt graag bij u langs (ook overdag).

- Nederland en de geestelijke nood van onze naaste
- Noodzaak van evangelisatie
- Het werk van onze evangelisten op de posten
- Het evangelisatiewerk in de gemeente

Bel onze voorlichter dhr. C.W. van Haften
Tel. 0341-253588.
Presentatie op scholen is ook mogelijk.

Wij verzorgen begrafenissen (geen crematies) op de gehele Veluwe, in Kampen e.o. en in Rijssen e.o.

Begrafenisverzorgers:
G. v.d. Berg | D. Markusse | B.F. Nijhof | B. Vos

Nunspeet, Elburg e.o. T 0341-253813
Kampen e.o. T 06-53363828
Rijssen e.o. T 0548-540053
overige plaatsen en b.g.g. T 0577-401689

Begrafenisverzorging Vos
Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
tel. 0577-401689

Begrafenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw · restauratie · overplaatsing · onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van Organisten der Gereformeerde Gemeenten

**KLASSE
MAAKT ONDERSCHIED**

Stolk Orgels
is hoofddealer van:
**Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn**

**Stolk
Orgels**
tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

SPIER (Dr) 6p. stenen bungalow te huur. 3 slp. cv. wasm. fietsen, eigen terrein. Tel. 0228-593772.

Te huur, het gehele jaar mogelijk, een vol. ingerichte **chalet** voor 4 pers. op camping **de Hofstee** in **Nunspeet** vanaf 190,- per week. Voor info en reservering 's avonds tel: 0629118005.

Te huur, **Zelhem/Doetinchem, Appartement** (48 m2), uitzicht op mooi landschap, voor ouderen met zorg. Direct beschikbaar. "Stichting de Heemhoeve" op chr. reformatorische grondslag. Tel. 0314-378268, dhr. J.H. Hanskamp. Tel. 0314-391428, dhr. D. Ebbers. info: www.deheemhoeve.nl

Te huur op de Veluwe een **vak.huis** op de boerderij. ± 8 pers. v.a.g.v. 0577-459435 b.g.g. 06-51886059.

Begrafenisverzorging van der Vliet

Voor een stijlvolle begrafenis in **Elspeet en omstreken**

G.J. van der Vliet, Boekweitweg 22, 8075 CP ELSPEET
Tel: 0577-492830, b.g.g. 06-12934519
Dag en nacht voor u bereikbaar.

Wij verzorgen alleen begrafenissen.

RST
Zorgverlener

KRAAMZORG
THUISZORG

RST Zorgverleners.
800 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg, wijkzorg, gespecialiseerde verzorging, verpleging, (huishoudelijke) verzorging: 0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of info@rstzorg.nl.

**Identiteit
Kwaliteit!**

Tel. (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Van zee tot zee zal Hij regeren
De Gereformeerde Gemeenten en de watersnoodramp van '53
L. Vogelaar

deel
2

**Zeer mooie uitgave
nog beperkt verkrijgbaar!**

- Groot aantal ooggetuigeverslagen en herinneringen over de Ramp van '53.
- Gebeurtenissen uit de rampgebieden Schouwen-Duiveland, Goeree-Overflakkee, Tiengemeten, Hoekse Waard, Voorne-Putten, Rijnmondgebied, Eiland IJsselmonde, streek langs de Hollandse IJssel, Alblasserwaard, Eiland van Dordrecht, Bommelerwaard en Noord-Brabant.

27,50

In **deel 1** is aandacht besteed aan de getroffen gebieden Zeeuws-Vlaanderen, Noord- en Zuid-Beveland, Tholen en Sint Philipsland

**uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'**
Lange Vorststr. 21 Goes
(0113) 221909

Ook verkrijgbaar in de boekhandel

BESTELBON

Ik bestel hierbij:

..... ex. **Van zee tot zee, deel 2 à 27,50**

..... ex. **Van zee tot zee, deel 1 à 27,50**

..... sets **Van zee tot zee, deel 1+2 à 22,50 per deel**
(deel 1 wordt bij voldoende belangstelling nageleverd)

U kunt deze bon, in een envelop zonder postzegel, zenden aan:
De Ramshoorn, Antwoordnummer 860
4460 WB Goes

Naam .....

Adres .....

Postcode .....

Woonplaats .....

Telefoonnr. ....

www.ramshoorn.nl

WWW.RACHELSHOBBYSHOP.NL
Uw webshop om kaarten te maken met verantwoord plaatje

Aktie voor verenigingen

Verenigingen kunnen allerlei hobbyartikelen bij ons bestellen met een leuke korting. Mail uw gegevens voor info door naar info@rachelshobbyshop.nl
En wij sturen u de informatie toe via de mail.

www.stichtingzorg in3d.nl; Reformatorische vakantie- en weekendopvang voor tieners met ADHD en/of een ASS (ASS: stoornis in het autistisch spectrum).

**begrafenisverzorging
Den Hollander**

Begrafenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509
www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

ELSPEET: Vrijstaande luxe stenen bungalows op ruime kavels voor 6-8 personen. Indeling: hal, 3 slaapkamers, badkamer, grote woonkamer met open keuken, terras en berging. Wasmachine, droger, vaatwasser en oven. Week 32 niet beschikbaar.
Info: www.lochtenveld.nl of 0577-461043/06-53651000.